

SOCIALINĖS APSAUGOS IŠLAIDŲ IR PAJAMŲ RODIKLIŲ KOKYBĖS APRAŠAS

Statistinio rodiklio pavadinimas, apibrėžimas, periodiškumas

Socialinė apsauga apima visas priemones, kurių imasi valstybinės arba privačios institucijos, siekdamos palengvinti namų ūkiams ir asmenims tenkančią tam tikrų rizikos veiksnių arba poreikių naštą, jei ši apsauga nėra nulemta tarpusavio ar asmeninių sandorių.

Rizikos veiksniai arba poreikiai, dėl kurių gali būti taikoma socialinė apsauga, yra: liga ir (arba) sveikatos priežiūra, negalia, senatvė, našlystė, šeima ir (arba) vaikai, nedarbas, būstas, kitur nepriskirta socialinė atskirtis.

Pagrindinę Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemą (ESSPROS) sudaro kasmet renkami duomenys apie ES šalių socialinės apsaugos programų pajamas ir išlaidas. Ši sistema apima socialinę apsaugą, turinčią išmokų pinigais, išlaidų kompensacijų ir tiesiogiai namų ūkiams bei individams teikiamų prekių ir paslaugų formą.

Socialinės apsaugos pajamas sudaro socialinės įmokos, valdžios sektoriaus įmokos ir kitos pajamos.

Socialinės apsaugos išlaidas sudaro socialinės apsaugos išmokos, administracinės ir kitos išlaidos.

Papildomos statistinės informacijos moduliai yra kuriami laipsniškai ir apima papildomą ar detalesnę statistinę informaciją apie tam tikrus socialinės apsaugos aspektus.

Su pagrindine ESSPROS sistema susijusi statistika apima socialinės apsaugos išlaidų ir pajamų finansinius srautus.

Periodiškumas – metinis.

Rodiklius rengė Lietuvos statistikos departamento Socialinės apsaugos ir sveikatos statistikos skyrius.

Statistinių duomenų šaltiniai

Rodikliams skaičiuoti naudojami administracinių šaltinių ir Lietuvos statistikos departamento Socialinių paslaugų statistinio tyrimo duomenys.

Taikomi metodai

Rodiklis skaičiuojamas vadovaujantis Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS) metodika (*The European System of integrated Social PROtections Statistics*, ESSPROS vadovas 1996, nauja redakcija – 2011 m., http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-11-014/EN/KS-RA-11-014-EN.PDF).

Atitiktis ES teisės aktų reikalavimams

Duomenys, vadovaujantis ES teisės aktų reikalavimais, pradėti rinkti 2008 m. (už 2006 m.). Iki ES teisės aktų įsigaliojimo informacija buvo rengiama vadovaujantis „džentelmenišku susitarimu“.

Rodiklių turinys, periodiškumas, detalumas, parengimo metodai ir laikas atitinka ES teisės aktų – 2007 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS); 2007 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1322/3007, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio tinkamais duomenų perdavimo formatais, perduodamais rezultatais ir kokybės vertinimo kriterijais; 2008 m. sausio 8 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 10/2008, kuriuo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 458/2007 dėl Europos integruotos socialinės apsaugos statistikos sistemos (ESSPROS), kiek tai susiję su pagrindinės ESSPROS sistemos bei pensijų gavėjų modulio apibrėžtimis, išsamiais klasifikacijomis ir sklaidos tvarkos atnaujinimu – reikalavimus.

Paskirtis ir vartotojai

Skaičiavimo rezultatai reikalingi:

- stebėti pokyčius šalies socialinės apsaugos sistemoje;
- parengti palyginamus su kitomis Europos Sąjungos šalimis socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodiklius;

Pagrindiniai statistinės informacijos vartotojai: valstybės valdžios ir valdymo institucijos (Socialinės apsaugos ir darbo, Finansų ministerijos ir kt.), Eurostatas, Europos Komisija, tarptautinės organizacijos mokslo institucijos, studentai ir kt.

Palyginamumas:

Bendras laiko eilutės ilgis

Pateikiami socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų rodikliai pagal ESSPROS metodiką nuo 1996 m.

Palyginamos laiko eilutės ilgis

Socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų duomenys palyginami nuo 1996 m.

Laiko eilutės ypatumai

1996–1999 m. duomenys yra agreguoti (nepateikiami pagal socialinės apsaugos programas), nuo 2000 m. – duomenys apie socialinės apsaugos pajamas ir išlaidas pateikiami pagal socialinės apsaugos programas.

Duomenys vadovaujantis atnaujinta ESSPROS metodika (ESSPROS vadovas, 2011 m. redakcija) pagal atnaujintas klasifikacijas ir apibrėžimus pateikiami nuo 2006 m.

Vadovaujantis atnaujinta metodika, išlaidos visiems našlių pensijų gavėjams apskaitomos našlystės funkcijoje. Duomenys apie išlaidas senatvės bei našlių ir našlaičių pensijoms patikslinti ir pateikiami pagal atnaujintą metodiką visai laiko eilutei nuo 1996 m.

Visos eilutės perskaičiavimas pasikeitus metodikai

Pasikeitus metodikai (ESSPROS vadovas, 2011 m.) laiko eilutė neperskaičiuojama, duomenys pagal atnaujintą metodiką pateikiami nuo 2006 m.

Atsižvelgiant į šalies pensijų sistemą ir dėl palyginamumo, laiko eilutė nuo 1996 m. perskaičiuojama ir duomenys patikslinti tik išlaidų senatvės pensijoms bei našlių ir našlaičių pensijoms kategorijoms.

Prieinamumas

1. Išankstinė statistinė informacija apie metines socialinės apsaugos pajamas ir išlaidas skelbiama statistikos leidinyje „Socialinė apsauga Lietuvoje“ kitų metų po ataskaitinio laikotarpio gruodžio mėn. Agreguoti išankstiniai rodikliai skelbiami Oficialiosios statistikos portale www.osp.stat.gov.lt

2. Išankstiniai statistiniai duomenys teikiami Eurostatui (ESSPROS klausimynas) kitų metų po ataskaitinio laikotarpio gruodžio mėn., galutiniai statistiniai duomenys – 18 mėn. po ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Informacija skelbiama Eurostato duomenų bazėje ir leidiniuose pagal Eurostato nustatytą grafiką.

3. Metaduomenys (kokybinė informacija) teikiami Eurostatui – 18 mėn. po ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

4. Galutiniai socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų duomenys skelbiami Oficialiosios statistikos portale 22 mėn. po ataskaitinio laikotarpio.

Statistinės informacijos detalumas

1. Leidinyje „Socialinė apsauga Lietuvoje“ socialinės apsaugos išlaidų duomenys skelbiami pagal ekonominį tipą, socialinės apsaugos rizikos veiksnius (funkcijas), socialinės apsaugos išmokų klasifikaciją. Socialinės apsaugos pajamų duomenys pateikiami pagal ekonominį tipą ir institucinius sektorius. Pateikiama šalies socialinės apsaugos išmokų klasifikacija pagal ESSPROS funkcijas ir išmokų kategorijas, taip pat dalis aprašymų iš metaduomenų bazės.

2. Išankstiniai duomenys Eurostatui teikiami detaliai pagal visą ESSPROS klausimyno klasifikaciją.

3. Metaduomenys (kokybinė informacija) rengiami pagal Eurostato reikalavimus. Juos sudaro bendras socialinės apsaugos programų aprašymas ir atskirų socialinės apsaugos išmokų ir paslaugų aprašymai. Pateikiami detalūs visų socialinės apsaugos išmokų ir pokyčių socialinės apsaugos sistemoje pokyčių aprašymai.

4. Galutiniai socialinės apsaugos pajamų ir išlaidų duomenys Oficialiosios statistikos portale skelbiami pagal detalią pajamų ir išlaidų klasifikaciją.

Savalaikiškumas

2007 m. balandžio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 458/2007 nustatyta, kad statistiniai duomenys (pagal išsamią klasifikaciją) teikiami Eurostatui kasmet, ataskaitinių metų duomenų su bet kuriais ankstesnių metų duomenų pakeitimais perdavimo terminas yra 18 mėn. po ataskaitinio laikotarpio pabaigos.

Statistiniai duomenys ir informacija skelbiami Oficialiosios statistikos darbų programoje nurodytais terminais. Pirmą kartą statistinė informacija skelbiama ne vėliau 12 mėn. ataskaitiniam laikotarpiui pasibaigus.

Atnaujinamų klausimų statistinio rodiklio kokybei nusakyti lentelė

	Laikotarpis	Statistinės informacijos paskelbimo terminas	Punktualumas (paskelbimo data)
Išankstinių duomenų leidinyje „Socialinė apsauga Lietuvoje 2012“ ir Oficialiosios statistikos portale	2012	2013-12-20	2013-12-20

Parengė

Justina Stefanovičienė

2014-01-03